

УДК 58.006:581.93(477-25)

О.І. ШИНДЕР¹, С.А. ГЛУХОВА², С.М. МИХАЙЛИК²

¹ Національний ботанічний сад імені М.М. Гришка НАН України
Україна, 01014 м. Київ, вул. Тимірязєвська, 1

² Сирецький дендрологічний парк загальнодержавного значення
Україна, 04136 м. Київ, вул. Тираспільська 43,

СПОНТАННА ФЛОРА СИРЕЦЬКОГО ДЕНДРОЛОГІЧНОГО ПАРКУ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО ЗНАЧЕННЯ (М. КИЇВ)

Мета — вивчити видовий склад і структуру спонтанної флори на території Сирецького дендрологічного парку загальнодержавного значення (м. Київ).

Матеріал та методи. Дослідження проведено у 2014—2017 рр. на території Сирецького дендропарку під час інвентаризації його колекційного флорофунду відкритого ґрунту.

Результати. Складено конспект спонтанної флори Сирецького дендропарку, що включає 421 вид із 78 родин. Розглянуто групи аборигенних та інтродукованих видів рослин із високими акліматизаційними показниками, яких з різних причин не занесено до складу дослідженої спонтанної флори.

Висновки. Спонтанна флора Сирецького дендрологічного парку складається із трьох основних груп таксонів — аборигенних (56,5%), ксенофітів (24,5%) та ергазіофітів (19,0%) — і характеризується значним видовим багатством порівняно з іншими ботанічними установами України. Вперше для урбанофлори м. Києва наведено адвентивні види *Euphorbia humifusa* Willd. та *Parietaria judaica* L.

Ключові слова: спонтанна флора, адвентивні види, ергазіофіти, Сирецький дендрологічний парк.

Вивчення спонтанної флори інтродукційних центрів — ботанічних садів і дендропарків — передбачає дослідження за декількома важливими напрямками сучасної ботанічної науки: збереження біорізноманіття *ex situ*, підведення підсумків інтродукційної роботи і дослідження фітоінвазій. Одним із осередків інтродукційної роботи у м. Києві є Сирецький дендрологічний парк загальнодержавного значення. На його порівняно невеликій території (7,5 га) проводиться цілеспрямована робота з підбору і використання в озелененні різноманітних, переважно декоративних рослин. Нині до складу колекційного фонду відкритого ґрунту дендропарку входять понад 1340 місцевих та інтродукованих таксонів деревних і трав'янистих рослин [2, 3]. У зв'язку з проведенням інвентаризації флорорізноманіття парку актуальними завданнями були вивчення видового складу його спонтанної флори та виявлення інтродуцентів із високими показниками акліматизації — потенційних ергазіофітів.

© О.І. ШИНДЕР, С.А. ГЛУХОВА,
С.М. МИХАЙЛИК, 2018

Мета — вивчити видовий склад і структуру спонтанної флори на території Сирецького дендрологічного парку загальнодержавного значення (м. Київ).

Матеріал та методи

Дослідження проведено у 2014—2017 рр. на території Сирецького дендрологічного парку під час інвентаризації колекції рослин відкритого ґрунту.

Досліджена спонтанна флора сформована трьома основними групами таксонів різного походження: місцевими видами (аборигенна фракція), ксенофітами або заносними видами (адвентивна фракція) та ергазіофітами — натуралізованими інтродуцентами, які утворили спонтанні популяції (адвентивна фракція). В цілому ми розуміємо «спонтанну флору» як «сукупність популяцій рослин, котрі виникли на певній території довільно» та вважаємо її складовою урбанофлори м. Києва [7].

При вивченні спонтанної флори використано принцип відбору ергазіофітів у групі ви-

дів з високими акліматизаційними показниками: наявність двох і більше генеративних особин інтродуцентів насінневого походження або локусів їх спонтанних інтродукційних популяцій за межами ділянок культивування [8]. До складу спонтанної флори не включено інтродуковані види рослин, які утворюють часом рясний самосів, але з певних причин не формують повноцінну популяцію. З місцевих аборигенних видів до складу спонтанної флори залучено лише ті види, котрі формують популяції безпосередньо на території Сирецького дендропарку.

Обсяг родин і класів структуровано за філогенетичним принципом [5, 10]. Номенклатуру таксонів наведено переважно за «The Plant List» [10]. Деякі види (*Oenothera biennis*, *Solanum nigrum* тощо) наведено у широкому розумінні (*sensu lato*), вони потребують подальших досліджень.

Біоморфологічний аналіз виконано за класифікацією І.Г. Серебрякова з виділенням окремого типу життєвих форм «дерев'янисті ліани», як прийнято у вітчизняній дендрології [3, 6]. Зразки видів дослідженої спонтанної флори передано до гербарію *KWHA*.

Результати та обговорення

Сирецький дендрологічний парк загальнодержавного значення розташований у північно-західній частині м. Києва. Його територія приурочена до плато між западиною в урочищі Сирецький гай (нині — парк-пам'ятка загальнодержавного значення «Сирецький гай») та долинами струмків Сирець і Курячий Брід. Згідно з фізико-географічним районуванням Сирець розташований на південній межі Полісся. В минулому цю місцевість вкривав суцільний масив листяних та мішаних лісів, сформованих переважно дубом і грабом з участю липи та сосни. Клімат цієї місцевості — помірно-континентальний і є типовим для південної частини Полісся. Ґрунтовий покрив формують переважно слабкотрапляні середньопідзолисті супіски.

Засновано Сирецький дендропарк у 1949 р. Як композиційну основу його території було використано аборигенний віковий дерево-

стан місцевих деревних порід і кілька дендрогруп, висаджених у кінці XIX ст. [2, 3].

За результатами проведеної інвентаризації наводимо конспект спонтанної флори Сирецького дендропарку.

Умовні позначення: А — аборигенна фракція, місцевий вид, Х — адвентивна фракція, ксенофіт, Е — адвентивна фракція, ергазіофіт.

EQUISETOPHYTA

EQUISETACEAE: *Equisetum arvense* L. (А),
E. hyemale L. (А)

POLYPODIOPHYTA

DRYOPTERIDACEAE: *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott (А)

PINOPHYTA

Nota. Крім нижчеперерахованих таксонів, певний потенціал для формування інтродукційних популяцій мають види роду *Thuja* (*Cupressaceae*): поруч з насадженнями дорослих екземплярів на одному із виділів зростає кілька віргінільних особин самосівного походження *Th. occidentalis* L. і генеративна особина та кілька віргінільних — *Th. plicata* Donn ex D. Don.

PINACEAE: *Abies alba* Mill. (Е), *Pinus sylvestris* L. (А)

Nota. Наводимо *Abies alba*, оскільки цей вид утворює розріджений самосів і в деревостані дендропарку наявні декілька дерев насінневого походження. Натомість усі сіянци *A. nordmanniana* (Steven) Spach вилучаються з метою дорощування на розсаднику. Також у коніферетумі дендропарку присутній 1 віргінільний екземпляр *Picea abies* (L.) H. Karst. спонтанного генеративного походження.

TAXACEAE: *Taxus baccata* L. (Е), *T. cuspidata* Siebold et Zucc. (Е)

Nota. Обидва види утворюють рясний і регулярний самосів. Навесні 2017 р. ми нарахували у складі культурфітоценозів дендропарку 99 дорослих тисових особин насінневого походження віком понад 4 роки і 109 сіянцив віком до 3 років. До кінця не з'ясованою залишилася їх видова приналежність та наявність серед них спонтанного гібриду *T. × media* Rehder. Ми ідентифікували тільки генеративні самосівні особини. Ті з них, котрі належать до *T. baccata*, мозаїчно трапляються майже по всій території парку, а *T. cuspidata* — переважно в центральній і південній частинах парку, ближче до вікових дерев цього виду.

MAGNOLIOPHYTA

MAGNOLIOPSIDA

ARISTOLOCHIACEAE: *Aristolochia clematitis* L. (А), *Asarum europaeum* L. (А)

LILIOPSIDA

Nota. Ми не включено до конспекту *Tricyrtis hirta* (Thunb.) Hook. (*Tricyrtidaceae*), який розповсюдився по розсадниках як бур'ян завдяки проростанню відрізків кореневищ під час пересаджування та обробітку ділянок.

ALLIACEAE: *Allium oleraceum* L. (A), *A. waldesteinii* G. Don fil. (A)

ASPARAGACEAE: *Asparagus officinalis* L. (A)

COMMELINACEAE: *Commelina communis* L. (X), *Tradescantia* × *andersoniana* W.Ludw. & Rohweder (E)

Nota. Обидва види розсіяно трапляються як бур'яни на розсадниках, причому *C. communis* поширений значно більше, ніж самосівні особини культиварів *T.* × *andersoniana*.

CONVALLARIACEAE: *Convallaria majalis* L. (A), *Polygonatum multiflorum* (L.) All. (E), *P. odoratum* (Mill.) Druce (A)

CYPERACEAE: *Carex hirta* L. (A), *C. pilosa* Scop. (A), *C. sylvatica* Huds. (A), *C. vulpina* L. (A)

HYACINTHACEAE: *Muscari botryoides* (L.) Mill. (E), *M. neglectum* Guss. ex Ten. (A), *Scilla bifolia* L. (E), *S. siberica* Haw. (E)

JUNCACEAE: *Juncus articulatus* L. (A), *J. compressus* Jacq. (A), *J. tenuis* Willd. (X), *Luzula pilosa* (L.) Willd. (A)

LILIACEAE: *Gagea lutea* (L.) Ker Gawl. (A), *G. minima* (L.) Ker Gawl. (A), *G. paczoskii* (Zapal.) Grossh. (A)

POACEAE: *Apera spica-venti* (L.) P.Beauv. (A), *Arrhenatherum elatius* (L.) J.Presl & C.Presl (X), *Brachypodium sylvaticum* (Huds.) P.Beauv. (A), *Bromus commutatus* Schrad. (X), *B. hordeaceus* L. (A), *B. inermis* Leyss. (A), *B. tectorum* L. (X), *Calamagrostis arundinacea* (L.) Roth (A), *C. epigeios* (L.) Roth (A), *Cynodon dactylon* (L.) Pers. (A), *Dactylis glomerata* L. (A), *Deschampsia caespitosa* (L.) P.Beauv. (A), *Digitaria ischaemum* (Schreb.) Muhl. (X), *D. sanguinalis* (L.) Scop. (X), *Echinochloa crusgalli* (L.) P.Beauv. (X), *Elytrigia repens* (L.) Nevski (A), *Festuca gigantea* (L.) Vill. (E), *Hordeum murinum* L. (X), *Lolium perenne* L. (A), *Melica altissima* L. (E), *Milium effusum* L. (A), *Phleum pratense* L. (A), *Poa annua* L. (A), *P. bulbosa* L. (E), *P. compressa* L. (A), *P. nemoralis* L. (A), *P. pratensis* L. (A), *Puccinellia distans* (Jacq.) Parl. (A), *Sclerochloa dura* (L.) P.Beauv. (X), *Setaria glauca* (L.) P.Beauv.

(A), *S. verticillata* (L.) Beauv. (X), *S. viridis* (L.) P.Beauv. (X)

ROSOPSIDA

ACERACEAE: *Acer campestre* L. (A), *A. negundo* L. (X), *A. platanoides* L. (A), *A. pseudoplatanus* L. (E), *A. tataricum* L. (E)

ADOXACEAE: *Adoxa moschatellina* L. (A)

AMARANTHACEAE: *Amaranthus albus* L. (X), *A. blitoides* S.Watson (X), *A. cruentus* L. (E), *A. retroflexus* L. (X)

APIACEAE: *Aegopodium podagraria* L. (A), *Anethum graveolens* L. (E), *Anthriscus sylvestris* (L.) Hoffm. (A), *Conium maculatum* L. (X), *Coriandrum sativum* L. (E), *Daucus carota* L. (A), *Eryngium planum* L. (A), *Falcaria vulgaris* Bernh. (A), *Heracleum sibiricum* L. (A), *H. sosnowskyi* Manden. (X), *Petroselinum crispum* (Mill.) A.W.Hill (E), *Pimpinella saxifraga* L. (A)

Nota. *Heracleum sosnowskyi* проникає на територію Сирецького дендропарку з боку парку «Сирецький гай», де порівняно нещодавно сформувалася його велика інвазійна популяція.

APOCYNACEAE: *Vinca minor* L. (A), *Vincetoxicum hirundinaria* Medik. (A)

ASTERACEAE: *Achillea collina* J.Becker ex Rchb. (A), *A. inundata* Kondr. (A), *A. millefolium* L. (A), *A. pannonica* Scheele (A), *Ambrosia artemisiifolia* L. (X), *Anthemis cotula* L. (X), *Arctium lappa* L. (A), *A. tomentosum* Mill. (A), *Artemisia annua* L. (X), *A. austriaca* Jacq. (A), *A. campestris* L. (A), *A. vulgaris* L. (A), *Bellis perennis* L. (разом із культиваром 'Tasso Strawberries') (A, E), *Bidens frondosa* L. (X), *Calendula officinalis* L. (E), *Callistephus chinensis* Nees (E), *Carduus acanthoides* L. (X), *C. crispus* L. (A), *Centaurea diffusa* Lam. (X), *C. jacea* L. (A), *C. scabiosa* L. (A), *Cichorium intybus* L. (X), *Cirsium arvense* (L.) Scop. (A), *Conyza canadensis* (L.) Cronq. (X), *Cosmos bipinnatus* Cav. (E), *Crepis rhoeadifolia* M.Bieb. (A), *C. tectorum* L. (A), *Erigeron annuus* (L.) Desf. (X), *Galinsoga parviflora* Cav. (X), *G. urticifolia* (Kunth) Benth. (X), *Helianthus tuberosus* L. (E), *Hieracium umbellatum* L. (A), *Hypochoeris radicata* L. (A), *Inula britannica* L. (A), *I. helenium* L. (A), *Lactuca muralis* (L.) Gaertn. (A), *L. serriola* L. (X), *Lapsana communis* L. (A), *Leontodon autumnalis* L. (A), *Matricaria matricarioides* (Less.) Porter (X), *M. re-*

cutita L. (X), *Pilosella cymosa* (L.) F.Schultz & Sch. Bip (A), *P. officinarum* F.Schultz & Sch.Bip. (E), *Pyrethrum corymbosum* (L.) Scop. (A), *P. parthenium* (L.) Smith (X), *Senecio jacobaea* L. (A), *S. vernalis* Waldst. & Kit. (A), *S. vulgaris* L. (X), *Silphium perfoliatum* L. (E), *Solidago altissima* L. (E), *S. canadensis* L. (E), *S. virgaurea* L. (A), *Sonchus arvensis* L. subsp. *uliginosus* (M.Bieb.) Nyman (A), *S. oleraceus* L. (X), *Tanacetum vulgare* L. (A), *Taraxacum officinale* L. (A), *T. serotinum* (Waldst. & Kit.) Poir. (A), *Tragopogon major* Jacq. (A), *Tripleurospermum inodorum* (L.) Sch.Bip. (X), *Tussilago farfara* L. (A), *Xanthium albinum* (Widder) H.Scholz (X)

Nota. *Solidago altissima* і *S. canadensis* поширилися із колишніх сортовипробувальних ділянок, що належали агрофірмі «Квіти України», причому, популяція *S. altissima* локальна і приурочена до господарської частини Сирецького дендропарку. Тут слід згадати і про *Helianthus pauciflorus* Nutt. (syn. *H. rigidus* (Cass.) Desf.), який наводився здичавілим «на території Сирецького квітництва» [5]. Під час інвентаризації ми цей вид у Сирецькому дендропарку не відзначали.

BALSAMINACEAE: *Impatiens parviflora* DC. (X)

BERBERIDACEAE: *Berberis aquifolium* Pursh (E)

BETULACEAE: *Betula pendula* Roth (A)

Nota. Слід зазначити, що на виділі з березами росте самосівна молода генеративна особина F2 гібридного інтродуцента *B. dahurica* Pall. × *B. sp.* та середньовікова генеративна особина *B. lenta* L.

BORAGINACEAE: *Anchusa officinalis* L. (X), *Asperugo procumbens* L. (A), *Buglossoides arvensis* (L.) I.M.Johnst. (X), *Echium vulgare* L. (A), *Myosotis arvensis* (L.) Hill (X), *M. sparsiflora* J.C.Mikan ex Pohl (A), *Pulmonaria obscura* Dumort. (A), *Symphytum asperum* Lepech. (X), *S. officinale* L. (A)

BRASSICACEAE: *Armoracia rusticana* P.Gaertn., B.Mey.&Scherb. (X), *Alliaria petiolata* (M. Bieb.) Cavara & Grande (A), *Arabidopsis thaliana* (L.) Heynh. (X), *Berteroa incana* (L.) DC. (A), *Brassica napus* L. (X), *Bunias orientalis* L. (X), *Camelina microcarpa* Andr. (X), *Capsella bursa-pastoris* (L.) Medik. (X), *Cardamine parviflora* L. (A), *Cardaria draba* (L.) Desv. (X), *Descurainia sophia* (L.) Webb ex Prantl (X), *Diplotaxis muralis* (L.) DC. (X), *D. tenuifolia* (L.) DC. (X), *Draba nemorosa* L. (A), *Erophila verna* (L.) Besser (A),

Eruca vesicaria (L.) Cav. (X), *Erysimum cheiranthoides* L. (X), *Lepidium ruderales* L. (X), *Raphanus sativus* L. (E), *Rorippa × anceps* (Wahlenb.) Rchb. (A), *R. austriaca* (Crantz) Besser (A), *R. sylvestris* (L.) Besser (A), *Sisymbrium loeselii* L. (X), *S. officinale* (L.) Scop. (X), *Thlaspi arvense* L. (X)

CAMPANULACEAE: *Campanula patula* L. (A), *C. rapunculoides* L. (A)

CANNABACEAE: *Cannabis ruderalis* Janisch. (X), *Humulus lupulus* L. (A)

CAPRIFOLIACEAE: *Lonicera caprifolium* L. (E), *L. ruprechtiana* Regel (E), *L. tatarica* L. (E)

Nota. Декілька генеративних особин *L. caprifolium*, імовірно, насінневого походження, відзначено в коніферетумі серед куртин ялівців. *L. ruprechtiana* утворює рясний самосів і поширюється у паркових насадженнях далеко за межі первинної ділянки культивування.

CARYOPHYLLACEAE: *Arenaria viscida* Hall. f. ex Lois. (A), *Cerastium semidecandrum* L. (A), *Cucubalus baccifer* L. (A), *Dianthus armeria* L. (A), *Melandrium album* (Mill.) Garcke (A), *Myosoton aquaticum* (L.) Moench (A), *Oberna behen* (L.) Ikonn. (A), *Sagina subulata* (Sw.) C.Presl (X), *Saponaria officinalis* L. (X), *Scleranthus annuus* L. (X), *Stellaria graminea* L. (A), *S. holostea* L. (A), *S. media* (L.) Vill. (A)

CELASTRACEAE: *Euonymus europaeus* L. (A), *E. verrucosus* Scop. (A)

CHENOPODIACEAE: *Atriplex patula* L. (A), *A. sagittata* Borkh. (A), *A. tatarica* L. (X), *Chenopodium album* L. (A), *C. hybridum* L. (X), *C. opulifolium* Schrad. ex W.D.J.Koch & Ziz (X), *C. polyspermum* L. (X), *Kochia scoparia* (L.) Schrad. (E)

CONVOLVULACEAE: *Convolvulus arvensis* L. (A)

CORNACEAE: *Cornus sanguinea* L. (A)

CORYLACEAE: *Carpinus betulus* L. (A), *Corylus avellana* L. (A), *C. colurna* L. (E)

Nota. *C. colurna* утворює помірний самосів, зокрема на значній відстані від дорослих дерев, унаслідок чого в парку сформувалася молода спонтанна інтродукційна популяція виду.

CRASSULACEAE: *Hylotelephium decumbens* (Jalas) Byalt (A), *H. maximum* (L.) Holub (A), *Petrosedum reflexum* (L.) Grulich (E), *Phedimus spurius* (M.Bieb.) 't Hart (E), *Sedum acre* L. (A), *S. album* L. (E), *S. pallidum* M.Bieb. (E), *S. sexangulare* L. (E)

CUCURBITACEAE: *Bryonia alba* L. (X), *Echinocystis lobata* (Michx.) Torr. & A.Gray (X)

DIPSACACEAE: *Knautia arvensis* (L.) Coult. (A), *Scabiosa ochroleuca* L. (A)

EUPHORBIACEAE: *Euphorbia humifusa* Willd. ex Schlecht. (X), *E. virgata* Waldst. & Kit. (A), *Mercurialis perennis* L. (A)

Nota. Адвентивний вид *E. humifusa* потрапив до Сирецького дендропарку разом із колекцією сукулентів закритого ґрунту, переданою у 2007–2008 рр. агрофірмою «Квіти України». Спочатку вид поширився у теплицях і парниках, ставши характерним бур'яном приміщень закритого ґрунту, а потім — у розсаднику. В умовах відкритого ґрунту особини *E. humifusa* гинуть під час перших заморозків, проте його насіння успішно перезимовує на поверхні ґрунту і навесні формуються нові генерації виду. Для урбанofлори Києва вид раніше не наводили [9].

FABACEAE: *Amorpha fruticosa* L. (E), *Astragalus cicer* L. (A), *A. glycyphyllos* L. (A), *Lathyrus pratensis* L. (A), *L. sylvestris* L. (A), *L. tuberosus* L. (X), *Lotus corniculatus* L. (A), *Lupinus polyphyllus* Lindl. (E), *Medicago falcata* L. (A), *M. lupulina* L. (A), *M. sativa* L. (X), *Melilotus officinalis* (L.) Pall. (A), *Onobrychis arenaria* (Kit.) DC. (A), *Robinia pseudoacacia* L. (E), *Securigera varia* (L.) Lassen (A), *Trifolium arvense* L. (A), *T. hybridum* L. (X), *T. pratense* L. (A), *T. repens* L. (A), *Vicia cracca* L. (A), *V. hirsuta* (L.) S.F.Gray (A), *V. sativa* L. (X), *V. sepium* L. (A), *V. villosa* Roth (X)

Nota. В умовах Сирецького дендропарку *R. pseudoacacia* не розмножується насінням, проте в його різних виділах присутні старі екземпляри виду, котрі постійно засмічують територію кореневою порослю.

FAGACEAE: *Fagus sylvatica* L., *Quercus robur* L. (A), *Q. rubra* L. (E)

Nota. На території Сирецького дендропарку збереглося 9 аборигенних дерев *Q. robur* віком 250–300 років. На одному із виділів дендропарку росте також 15–20-річний самосівний екземпляр *Q. robur* 'Fastigiata'. Рясний самосів в окремі роки формує *F. sylvatica*, але його сіянці практично не переживають літній спекотний період. На одному із виділів дендропарку ростуть 2 самосівні молоді буки (рис. 1). Крім того, у безпосередній близькості від Сирецького дендропарку — у долині струмка Курачий Брід (урочище Рогозів Яр), у нижній частині схилу південної експозиції, вкритого тінистим грабовим деревостаном, ми виявили у 2016 р. самосівний 8-річний віргінільний екземпляр *F. sylvatica*. На нашу думку, буки насінневого походження на території м. Києва можуть виживати у добре зволжених

лісових оселищах, а сам вид можна розглядати як ергазіофіт у складі адвентивної фракції урбанofлори м. Києва. З огляду на те, що у Сирецькому дендропарку формується молода інтродукційна популяція виду, ми його включаємо до складу спонтанної флори.

FUMARIACEAE: *Corydalis cava* (L.) Schweigg. & Korte (E), *C. solida* (L.) Clairv. (A), *Fumaria schleicheri* Soy.-Willem. (X)

Nota. Нині у ранньовесняному травостої насаджень Сирецького дендропарку формується молода популяція нещодавно інтродукованого виду *Corydalis marschalliana* (Willd.) Pers.

GERANIACEAE: *Erodium cicutarium* (L.) L'Her. (A), *Geranium phaeum* L. (E), *G. pratense* L. (A), *G. pusillum* L. (X), *G. robertianum* L. (A), *G. sanguineum* L. (E), *G. sibiricum* L. (X)

HYPERICACEAE: *Hypericum perforatum* L. (E)

JUGLANDACEAE: *Juglans regia* L. (X)

Nota. У Сирецькому дендропарку декілька інтродукованих видів роду *Juglans* утворюють регулярний самосів, але під час господарського догляду його знищують, тому формування спонтанних популяцій не відбувається. Однак дорослі особини *J. regia* насінневого походження наявні у різних виділах дендропарку, тому цей вид ми включаємо до складу спонтанної флори.

LAMIACEAE: *Acinos arvensis* (Lam.) Dandy (A), *Ajuga genevensis* L. (A), *Ballota nigra* L. (X), *Clinopodium vulgare* L. (A), *Glechoma hederacea* L. (A), *Hyssopus officinalis* L. (E), *Lamium amplexicaule* L. (X), *L. galeobdolon* (L.) L. (A), *L. maculatum* (L.) L. (A), *L. purpureum* L. (X), *Leonurus villosus* Desf. ex D'Urv. (A), *Nepeta cataria* L. (E), *N. racemosa* Lam. (E), *Origanum vulgare* L. (A), *Perilla nankinensis* (Lour.) Decne (E), *Prunella vulgaris* L. (A), *Salvia nemorosa* L. (A), *S. verticillata* L. (A), *Scutellaria altissima* L. (A), *Stachys officinalis* (L.) Trevis. (E), *S. sylvatica* L. (A)

MALVACEAE: *Alcea rosea* L. (E), *Lavatera thuringiaca* L. (A), *Malva neglecta* Wallr. (X), *M. sylvestris* L. (X)

MENISPERMACEAE: *Menispermum dauricum* DC. (E)

Nota. Декілька особин *M. dauricum* насінневого походження було виявлено в коніферетумі на великій відстані від ділянки культивування.

MORACEAE: *Morus alba* L. (X)

OLEACEAE: *Fraxinus excelsior* L. (A), *Ligustrum vulgare* L. (A), *Syringa vulgaris* L. (E)

ONAGRACEAE: *Epilobium tetragonum* L. (A), *Oenothera biennis* L. s. l. (X)

OROBANCHACEAE: *Lathraea squamaria* L. (A), *Melampyrum nemorosum* L. (A)

OXALIDACEAE: *Xanthoxalis dillenii* (Jacq.) Holub (X), *X. stricta* (L.) Small (X)

PAPAVERACEAE: *Chelidonium majus* L. (A), *Papaver dubium* L. (X), *P. rhoeas* L. (X), *P. somniferum* L. (E)

PHYTOLACCACEAE: *Phytolacca acinosa* Roxb. (E)

Nota. Інший адвентивний вид роду — *P. americana* L. — на території дендропарку не виявлено.

PLANTAGINACEAE: *Plantago lanceolata* L. (A), *P. major* L. (A), *P. media* L. (A), *Veronica chamaedris* L. (A), *V. filiformis* Smith (X), *V. hederifolia* L. (A), *V. officinalis* L. (A), *V. persica* Poir. (X), *V. teucrium* L. (A), *V. verna* L. (A)

POLYGONACEAE: *Fallopia dumetorum* (L.) Holub (X), *Persicaria maculosa* S.F.Gray (A), *Polygonum aviculare* L. (A), *Reynoutria japonica* Houtt. (E), *R. sachalinensis* (F.Schmidt ex Maxim.) Nakai (E), *Rumex acetosella* L. (E), *R. confertus* Willd. (A), *R. crispus* L. (A), *R. obtusifolius* L. (A), *R. thyrsoiflorus* Fingerh. (A)

PORTULACACEAE: *Portulaca oleracea* L. s. l. (X)

PRIMULACEAE: *Anagallis arvensis* L. (X), *Lysimachia nummularia* L. (A), *Primula macrocalyx* Bunge (E), *P. veris* L. (E), *P. vulgaris* Huds. (E)

RANUNCULACEAE: *Anemone ranunculoides* L. (A), *Ceratocephala testiculata* (Crantz) Besser (A), *Clematis vitalba* L. (E), *C. viticella* L. (E), *Consolida regalis* S.F.Gray (X), *Ranunculus acris* L. (A), *R. polyanthemus* L. (A), *R. repens* L. (A), *R. sardous* Crantz (A), *R. sceleratus* L. (A), *Thalictrum minus* L. (A)

RESEDACEAE: *Reseda lutea* L. (X)

RHAMNACEAE: *Frangula alnus* Mill. (A), *Rhamnus cathartica* L. (A)

ROSACEAE: *Agrimonia eupatoria* L. (A), *Ame-lanchier ovalis* Medik. (E), *Armeniaca vulgaris* Lam. (E), *Cerasus avium* (L.) Moench (A), *Cotoneaster lucidus* Schldl. (E), *Crataegus × kyrtostyla* Fingerh. (A), *C. monogyna* subsp. *leiomonogyna* (Klokov) Franco (A), *C. submollis* Sarg. (E), *Duchesnea indica* (Andrews) Focke (E), *Filipendula palmata* Maxim. (E), *Fragaria vesca* L. (A), *Geum aleppicum* Jacq. (A), *G. urbanum* L. (A), *Malus ×*

domestica Borkh. (X), *M. sylvestris* (L.) Mill. (A), *Padus avium* Mill. (A), *Potentilla anserina* L. (A), *P. argentea* L. (A), *P. recta* L. (A), *P. reptans* L. (A), *Prunus cerasifera* Ehrh. (разом із культиваром 'Pissardii') (E), *Pyrus pyraister* (L.) Burgsd. (A), *Rosa canina* L. (A), *R. corymbifera* Borkh. (A), *R. rubiginosa* L. (A), *R. schmalhausiana* Chrshan. (A), *Rubus caesius* L. (A), *Sorbus aucuparia* L. (A)

RUBIACEAE: *Galium album* Mill. (A), *G. aparine* L. (A), *G. odoratum* (L.) Scop. (A), *G. verum* L. (A)

RUTACEAE: *Phellodendron amurense* Rupr. (E), *Ptelea trifoliata* L. (E)

SALICACEAE: *Populus tremula* L. (A)

SAMBUCACEAE: *Sambucus ebulus* L. (A), *S. nigra* L. (A)

SANTALACEAE: *Viscum album* L. (A)

SCROPHULARIACEAE: *Scrophularia nodosa* L. (A), *Verbascum lychnitis* L. (A), *V. phlomooides* L. (A)

SOLANACEAE: *Solanum dulcamara* L. (A), *S. nigrum* L. s.l. (X)

TILIACEAE: *Tilia cordata* Mill. (A)

Nota. На території Сирецького дендропарку збереглося дерево *T. cordata* віком близько 200 років.

ULMACEAE: *Celtis occidentalis* L. (E), *Ulmus glabra* (A), *U. laevis* Pall. (A), *U. minor* Mill. (A), *U. pumila* L. (X)

Nota. Участь трьох аборигенних видів *Ulmus* у спонтанній флорі дендропарку потребує уточнення.

URTICACEAE: *Parietaria judaica* L. (X), *Urtica dioica* L. (A)

Nota. Адвентивний вид *P. judaica* потрапив до Сирецького дендропарку, ймовірно, із посадковим матеріалом в останнє десятиріччя. Вид активно поширився у теплицях та навколо них (рис. 2). Для урбанофлори м. Києва раніше не наводився [9].

VALERIANACEAE: *Valeriana officinalis* L. s.l. (A)

VERBENACEAE: *Verbena officinalis* L. (X)

VIBURNACEAE: *Viburnum lantana* L. (E), *V. opulus* L. (A)

Nota. *V. lantana* в умовах Сирецького дендропарку зростає за межею ареалу, проте успішно натуралізувався у чагарниковому ярусі культурфітоценозів. *V. opulus* є місцевим видом, який культивується. На затінених ділянках завдяки занесенню птахами щороку утворюється самосів виду. За нашими спостереженнями,

такі молоді особини гинуть, не досягаючи генеративного стану, тому вид заносимо до спонтанної флори умовно.

VIOLACEAE: *Viola arvensis* Murray (X), *V. canina* L. (A), *V. mirabilis* L. (A), *V. odorata* L. (E), *V. sororia* Willd. (E), *V. suavis* M.Bieb. (A), *V. tricolor* L. subsp. *matutina* (Klokov) Valentine (A)

Nota. *V. sororia* активно поширюється у складі ранньовесняної синузії трав'янистого ярусу в паркових культурфітоценозах. Разом із типовою формою виду розсіваються його культивари 'Albiflora' та 'Freckles'.

VITACEAE: *Parthenocissus vitacea* (Kner.) Hitchc. (E), *Vitis amurensis* Rupr. (E), *V. vulpina* L. (E)

Таким чином, у спонтанній флорі Сирецького дендропарку зафіксовано 421 вид із 78 родин. Систематичну і біоморфологічну структуру флори наведено у таблиці. Найбільша частка (56,5 %) у спонтанній флорі припадає на аборигенні види рослин. Більшість таксонів представлені багаторічними (49,2 %) і мало-річними (34,0 %) трав'янистими видами.

У формуванні спонтанної флори беруть участь види різних фракцій, які слід розглянути окремо. На колекційних і паркових ділянках Сирецького дендропарку культивують багато аборигенних видів, які природно ростуть у місцевих урочищах Сирця, іноді — у безпосередній близькості до території дендропарку, але в його умовах не формують популяцій, найчастіше — через відсутність відповідних

екологічних ніш: *Alisma plantago-aquatica* L., *Betula pubescens* Ehrh., *Campanula persicifolia* L., *Clematis recta* L., *Cystopteris fragilis* (L.) Bernh., *Digitalis grandiflora* Mill., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Filipendula ulmaria* (L.) Maxim., *Iris pseudacorus* L., *Lathyrus niger* (L.) Bernh., *L. vernus* (L.) Bernh., *Lysimachia vulgaris* L., *Mentha longifolia* (L.) Huds., *Potentilla alba* L., *Salix caprea* L., *Steris viscaria* (L.) Raf., *Teucrium chamaedrys* L., *Trifolium alpestre* L., *Typha latifolia* L. тощо. Заносити ці види до складу спонтанної флори немає підстав. Це ж стосується і деяких адвентивних видів: *Elsholtzia ciliata* (Thunb.) Nyl. та *Impatiens balsamina* L.

До складу спонтанної флори не включено нотовиди, які спонтанно формуються в результаті перезапилення близькоспоріднених інтродуцентів, зокрема *Reynoutria × bohemica* Chrtk & Chrtková і *Taxus × media* Rehder. Спонтанна гібридизація у дендропарку відзначена і в межах родів *Helleborus*, *Primula* та, ймовірно, деяких інших.

В умовах Сирецького дендропарку далеко не всі інтродуценти з високими акліматизаційними показниками, які утворюють самосів, переходять у групу ергазіофітів. На порівняно малій території дендропарку здійснюється інтенсивний господарський догляд, що унеможливорює формування спонтанних інтродукційних популяцій багатьох деревних видів і перехід їх у розряд ергазіофітів,

Структура спонтанної флори Сирецького дендрологічного парку

The structure of the spontaneous flora of the Syrets Arboretum

Таксон	Життєві форми						Фракція		
	дерево	кущ	кущик	деревна ліана	багаторічник	малорічник	аборигени	ксенофіти	ергазіофіти
Equisetophyta					2		2		
Polypodiophyta					1		1		
Pinophyta	4						1		3
Magnoliophyta:					2		2		
Magnoliopsida									
Liliopsida					40	15	35	12	8
Rosopsida	33	24	1	9	162	128	197	91	69
Усього	37	24	1	9	207	143	238	103	80

Рис. 1. Молоді екземпляри *Fagus sylvatica* L. насінневого походження (показано стрілками) в Сирецькому дендрологічному парку

Fig. 1. Young specimens of *Fagus sylvatica* L. of seed origin in the Syrets Arboretum

наприклад, видів роду *Juglans*, *Abies nordmanniana*, *Aesculus hippocastanum* L., *Exochorda racemosa* (Lindl.) Rehder, *Gymnocladus dioica* (L.) K.Koch, *Koelreuteria paniculata* Laxm., *Liriodendron tulipifera* L., *Malus baccata* (L.) Borkh. (самосів спостерігається у типової форми і культиварів 'Pendula' і 'Purpurea Pendula'), *Picea abies* тощо. Часто сіянці цих видів співробітники дендропарку вилучають для використання в озелененні.

Натомість для трав'янистих інтродуцентів, що формують рясний самосів, господарський догляд за територією практично не стає на заваді формування спонтанних інтродукційних популяцій. Види родів *Primula* і *Viola* є повноцінними компонентами трав'янистого покриття в парку. Інші види, наприклад, *Aquilegia vulgaris* L., формують самосів лише безпосередньо в місцях культивування і розглядати їх у складі спонтанної флори немає підстав. Окремо слід згадати представників роду *Helleborus*. Його культивари гібридного походження та інтродуковані останнім часом види *H. caucasicus* A. Braun і *H. purpurascens* Waldst. & Kit. щороку утворюють самосів на розсаднику та в сусідньому парковому культурфітоценозі, тому, ймовірно, з часом сформують гетерогенну інтродукційну популяцію під наметом паркового деревостану.

Рис. 2. *Parietaria judaica* L. на мурі теплиці в Сирецькому дендрологічному парку

Fig. 2. *Parietaria judaica* L. on a wall of greenhouse in the Syrets Arboretum

Успішно акліматизувалися в парку вегетативно-рухомі види з високими фітоценотичними позиціями: ліаноподібні кущики *Hedera canariensis* Willd., *H. helix* L. і *Toxicodendron pubescens* Mill., які сформували густий чагарниковий покрив під наметом деревостану в декількох виділах, інвазійно-спроможні деревні види *Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle і *Rhus typhina* L. та деякі трав'яні види, наприклад, *Petasites spurius* (Retz.) Rechb. Інтродукційні популяції таких видів щороку чисельно збільшуються, проте їх недоцільно розглядати у складі спонтанної флори. Помірне вегетативне розмноження властиве і *Tricyrtis hirta* Hook., який завдяки поділу кореневищ поширився на розсадниках.

Останніми роками до дендропарку інтродуковано декілька видів із високим інвазійним потенціалом — *Celastrus scandens* L., *Cephalaria gigantea* (Ledeb.) Bobrov, *Corydalis marschalliana* (Willd.) Pers., *Silphium perfoliatum* L. Імовірно, з часом ці види ввійдуть до складу спонтанної флори.

Цікаво порівняти видове багатство спонтанної флори Сирецького дендропарку з таким інших ботанічних установ України. У спонтанній флорі Національного ботанічного саду імені М.М. Гришка (площа — близько

130 га), за нашими даними, протягом 2010—2017 рр. відмічено понад 640 видів [8]. На території Національного дендропарку «Софіївка» (площа — 179,2 га) виявлено 528 видів рослин, наявність 419 із них підтверджено у 2007—2009 рр. [4]. Для спонтанної флори Ботанічного саду імені акад. О.В. Фоміна (площа — 22,5 га) наведено 314 видів, для спонтанної флори дендрологічного парку «Асканія-Нова» (площа — 167,3 га) — 484 види [7], для спонтанної флори Державного дендрологічного парку «Олександрія» (площа — близько 400,7 га) — 170 адвентивних трав'янистих видів рослин (ксенофітів та ергазіофітів) [1].

Отже, спонтанна флора Сирецького дендропарку за кількістю видів порівнянна з такими іншими ботанічними установами України — центрами інтродукції і більша, ніж в установах із порівняно невеликою площею. Це несподіваний результат, оскільки Сирецький дендропарк належить до малих парків і для його території характерна ландшафтна одноманітність. Значне видове багатство аборигенної фракції спонтанної флори дендропарку можна пояснити тим, що його територія розташована у місцевості з високим рівнем флористичного різноманіття. Інтенсивна інтродукційна робота у Сирецькому дендропарку також сприяє формуванню багатой адвентивної фракції флори.

Висновки

Узагальнено відомості про видовий склад спонтанної флори Сирецького дендрологічного парку. Вона включає 421 вид із 78 родин і складається із трьох основних груп таксонів за походженням — аборигенних (56,5%), ксенофітів (24,5%) та ергазіофітів (19,0%). У біоморфологічній структурі найбільша частка припадає на багаторічні (49,2%) та малорічні (34,0%) трав'яні рослини.

Спонтанній флорі Сирецького дендропарку притаманне велике видове багатство порівняно з іншими ботанічними установами України. Це пояснюється інтенсивною інтродукційною роботою, яку проводять у дендропарку,

та його розташуванням у місцевості з порівняно збереженими і флористично багатими природними комплексами.

Вперше для урбанofлори м. Києва наведено адвентивні види *Euphorbia humifusa* та *Parietaria judaica*, занесені на територію Сирецького дендропарку в останнє десятиріччя, які сформували локальні інвазійні популяції.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Галкін С.І. Адвентивна фракція трав'янистої рослинності дендропарку «Олександрія» НАН України / С.І. Галкін, Н.М. Дойко // Інтродукція рослин. — 2012. — № 1. — С. 94—104.
2. Глухова С.А. Каталог деревних рослин Сирецького дендрологічного парку / С.А. Глухова, О.І. Шиндер, С.М. Михайлик. — Полтава: Полтавський літератор, 2017. — 72 с.
3. Глухова С.А. Каталог трав'янистих рослин Сирецького дендрологічного парку / С.А. Глухова, О.І. Шиндер, Л.І. Ємець, С.М. Михайлик. — Полтава: Полтавський літератор, 2016. — 82 с.
4. Доброчаєва Д.М. Рід 873. Соняшник — *Helianthus* L. / Д.М. Доброчаєва // Флора УРСР / за ред. Д.К. Зерова. — К.: АН УРСР, 1962. — Т. 11. — С. 172—177.
5. Мосякін С.Л. Прагматична філогенетична класифікація спорових судинних рослин флори України / С.Л. Мосякін, О.В. Тищенко // Укр. ботан. журн. — 2010. — Т. 67, № 6. — С. 802—817.
6. Серебряков И.Г. Экологическая морфология растений / И.Г. Серебряков. — М.: Высш. шк., 1962. — 379 с.
7. Спонтанна флора Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України / А.А. Куземко, Т.М. Сидорук, І.П. Діденко [та ін.] // Автохтонні та інтродуковані рослини. — 2011. — Вип. 7. — С. 25—36.
8. Шиндер О.І. Рідкісні види у спонтанній флорі Національного ботанічного саду НАН України / О.І. Шиндер // Генофонд колекцій ботанічних садів і дендропарків — запорука сталих фітоценозів в умовах кліматичних змін: зб. статей конф. — Одеса: ОНУ, 2017. — С. 123—126.
9. Яворська О.Г. Адвентивна фракція синантропної флори Київської міської агломерації : Дис. ... к.б.н.: 03.00.05 / О.Г. Яворська. — К., 2002. — 252 с.
10. *The Plant List*. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.theplantlist.org/>

Рекомендував В.І. Мельник
Надійшла 02.01.2018

REFERENCES

1. Galkin, S. and Dojko, N. (2012), Adventyvnna frakcija travjanystoji roslynnosti dendroparku "Oleksandrija" NAN Ukrainy [Adventive fraction of herbaceous vegetation of Dendrological Park *Olexandria* of the NAS of Ukraine]. *Introdukciya roslyn [Plant Introduction]*, N 1, pp. 94–104.
2. Gluhova, S., Shynder, O. and Myhajlyk, S. (2017), Katalog derevnyh roslyn Syreckogo dendrologichnogo parku [Catalog of woody plants of the Syrets Arboretum]. *Poltava: Poltavskij literator*, 72 p.
3. Gluhova, S., Shynder, O., Yemets, L. and Myhajlyk, S. (2016), Katalog travjanystyh roslyn Syreckogo dendrologichnogo parku [Catalog of herbaceous plants of the Syrets Arboretum]. *Poltava: Poltavskij literator*, 82 p.
4. Dobrochayeva D. Rid 873. Sonyashnyk — *Helianthus* L. [Genus 873. — *Helianthus* L.]. In: *Flora of Ukr. SSR*. Ed. by D. Zerov. Kyiv: AN URSR, vol. 11, pp. 172–177.
5. Mosjakin, S. and Tyshhenko, O. (2010), Pragmatychna filogenetychna klasyfikacija sporovyh sudynnyh roslyn flory Ukrainy [A pragmatic phylogenetic classification of vascular cryptogamic plants of the flora of Ukraine]. *Ukr. Botan. zhurn. [Ukr. Botan. J.]*, vol. 67, N 6, pp. 802–817.
6. Serebrjakov, I.Y. (1962), *Ekologicheskaja morfologija rastenij [Ecological morphology of plants]*. Moscow: Vysshaja shkola, 379 p.
7. Kuzenko, A., Sydoruk, T., Didenko, I., Shvec, T. and Bojko, I. (2011), Spontanna flora Nacionalnogo dendrologichnogo parku "Sofijivka" NAN Ukrainy [Spontaneous flora of the National Dendrological Park *Sofijivka* of the NAS of Ukraine]. *Avtohtonni ta introdokovani roslyny [Autochthonous and introduced plants]*. Uman, vol. 7, pp. 25–36.
8. Shynder, O. (2017), Ridkisini vydy u spontannij flori Nacionalnogo botanichnogo sadu NAN Ukrainy [Rare species in spontaneous flora National Botanic Garden of the NAS of Ukraine]. *Genofond kolekcij botanichnih sadiv i dendroparkiv — zaporuka stalih fitocenziv v umovah klimatichnih zmin [The gene pool of botanical gardens and arboreta collections is a pledge of stable phytocoenoses in conditions of climate change]*. Odesa: ONU, pp. 123–126.
9. Javorska, O. (2002), Adventyvnna frakcija synantropnoji flory Kyjivskoj miskoji aglomeraciji [Adven-

tive fraction of synanthropic flora of the Kyiv city agglomeration] : Dis. ... Cand. Biol. Sci.: 03.00.05. Kyiv, 252 p.

10. *The Plant List* [Electronic resource]: <http://www.theplantlist.org/>

Recommended by V.I. Melnyk
Received 02.01.2018

О.И. Шиндер¹, С.А. Глухова², С.Н. Михайлик²

¹ Национальный ботанический сад имени Н.Н. Гришко НАН Украины, Украина, г. Киев

² Сырецкий дендрологический парк общегосударственного значения Украина, г. Киев

СПОНТАННАЯ ФЛОРА СЫРЕЦКОГО ДЕНДРОЛОГИЧЕСКОГО ПАРКА ОБЩЕГОСУДАРСТВЕННОГО ЗНАЧЕНИЯ (г. КИЕВ)

Цель — изучить видовой состав и структуру спонтанной флоры ва на территории Сырецкого дендрологического парка общегосударственного значения (г. Киев).

Материал и методы. Исследование проведено в 2014–2017 гг. на территории Сырецкого дендрологического парка во время инвентаризации его коллекционного флорофонда открытого грунта.

Результаты. Составлен конспект спонтанной флоры Сырецкого дендрологического парка, который включает 421 вид из 78 семейств. Рассмотрены группы местных и интродуцированных видов растений с высокими акклиматизационными показателями, которые по разным причинам не включены в состав исследованной спонтанной флоры.

Выводы. Спонтанная флора Сырецкого дендрологического парка состоит из трех основных групп таксонов — аборигенных (56,5 %), ксенофитов (24,5 %) и эргазиофитов (19,0 %) — и характеризуется значительным видовым богатством по сравнению с другими ботаническими учреждениями Украины. Впервые для урбанofлоры г. Киева приведены адвентивные виды *Euphorbia humifusa* Willd. и *Parietaria judaica* L.

Ключевые слова: спонтанная флора, адвентивные виды, эргазиофиты, Сырецкий дендропарк.

O. Shynder¹, S. Glukhova², S. Mykhajlyk²

¹ M.M. Gryshko National Botanical Garden,
National Academy of Sciences of Ukraine,
Ukraine, Kyiv

² Syrets Arboretum, Ukraine, Kyiv

SPONTANEOUS FLORA OF THE SYRETS ARBORETUM (KYIV)

Objective — to study the species composition and structure of spontaneous flora in the territory of the Syrets Arboretum (Kyiv).

Material and methods. The study was conducted in 2014—2017 on the territory of the Syrets Arboretum for the inventory of its collection of plants.

Results. The list of the spontaneous flora of the Syrets Arboretum is presented, which includes 421 species of 78 families. The groups of indigenous and introduced species of plants with high acclimatization indexes, which for various reasons are not included in the studied spontaneous flora, have been examined.

Conclusions. The spontaneous flora of the Syrets Arboretum consists of three main groups of taxa — indigenous species (56.5 %), xenophytes (24.5 %) and ergasiophytes (19.0 %) and is characterized by considerable species richness in comparison with other botanical institutions of Ukraine. For the first time for the urban flora of Kyiv adventive species *Euphorbia humifusa* Willd. and *Parietaria judaica* L. are given.

Key words: spontaneous flora, adventitious species, ergasiophytes, Syrets Arboretum.